

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวสรุปผลที่ได้จากการศึกษาเรื่องการสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์อาคาร รวมไปถึงนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อผลักดันให้เกิดการดำเนินการสร้างรูปแบบแรงจูงใจที่ตรงกับความต้องการของผู้อยู่อาศัยในอาคารตึกแถวที่มีคุณค่า และมีความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยมากที่สุด ทั้งนี้ก็เพื่อการอนุรักษ์มรดกของชาติเพื่อความเป็นเอกลักษณ์ ความภาคภูมิใจ และเพื่อให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

จากข้อมูลที่ได้ทั้งหมด สามารถที่จะสรุป ทศนคติของผู้อยู่อาศัยที่มีต่อการอนุรักษ์อาคาร อุปสรรคที่สำคัญที่ทำให้ผู้อยู่อาศัยไม่ต้องการอนุรักษ์อาคาร รวมถึงรูปแบบความช่วยเหลือและแรงจูงใจที่ผู้อยู่อาศัยต้องการในการดำเนินการอนุรักษ์อาคารดังนี้

6.1 สภาพทั่วไปของอาคารตึกแถวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

ลักษณะอาคารตึกแถวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ที่ทำการสำรวจ ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพดั้งเดิม (ร้อยละ 53.4) และเกือบทั้งหมดยังคงอยู่ในสภาพปานกลางและดี (ร้อยละ 91.8) ส่วนใหญ่ยังคงรูปแบบสูง 2 ชั้น (ร้อยละ 81.8) และมีการดัดแปลงต่อเติมอาคารที่ค่อนข้างน้อย (ร้อยละ 53.4) รูปแบบของการใช้ประโยชน์อาคารที่พบมากที่สุด คือ การใช้ประโยชน์อาคารแบบผสม (Mix-use) หมายถึง การใช้ประโยชน์ชั้นล่างเพื่อการประกอบการค้า พาณิชยกรรม หรือประกอบธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 94.0) ส่วนชั้นบนใช้อยู่อาศัย (ร้อยละ 93.2)

6.2 ทศนคติของผู้อยู่อาศัยที่มีต่อการอนุรักษ์อาคาร

ในเรื่องของความคิดเห็น และทศนคติ ของผู้อยู่อาศัยที่มีต่อการอนุรักษ์อาคาร พบว่าผู้อยู่อาศัยเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 97.0) ทราบในคุณค่าของอาคารที่ตนเองอยู่อาศัย และยังคงมีความคิดเห็นในเชิงบวกต่อการอนุรักษ์อาคาร แต่ไม่ต้องการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน (ร้อยละ 48.5) เนื่องจากผู้อยู่อาศัยไม่เห็นด้วยกับขั้นตอนการดำเนินการซ่อมแซมอาคารที่ขึ้นทะเบียนโบราณสถาน

ที่มีขั้นตอน ค่อนข้างยุ่งยากพอสมควร (ร้อยละ 34.2) ขณะเดียวกัน ผู้อยู่อาศัยยังคงมีกรอบความคิดในเรื่องของอาคารที่ขึ้นทะเบียนโบราณสถานไม่ถูกต้อง กล่าวคือ ผู้อยู่อาศัยคิดว่าเมื่อทำการขึ้นทะเบียนโบราณสถานแล้ว จะต้องถูกเวนคืน หรือ ต้องมีการย้ายผู้อยู่อาศัยออกไป และนำอาคารเปล่ามาตกแต่งให้สวยงาม (ร้อยละ 29.3) ซึ่งถือเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง และส่งผลให้การขึ้นทะเบียนโบราณสถานได้รับการยอมรับจากผู้อยู่อาศัยเพียงบางส่วน (ร้อยละ 34.6) เท่านั้น

นอกจากนี้ทัศนคติของผู้อยู่อาศัยที่มีต่อการอนุรักษ์อาคาร ได้สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของภาคเอกชนในการอนุรักษ์อาคาร ในขณะที่ระบบการให้บริการในการอนุรักษ์อาคารของภาครัฐ ทั้งในเรื่องการให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการบูรณะ ซ่อมแซมอาคาร (ร้อยละ 72.6) และระบบการประชาสัมพันธ์ข้อมูลในการอนุรักษ์อาคาร (ร้อยละ 56.4) ที่ไม่สามารถเข้าถึงหรือตอบสนองกับผู้อยู่อาศัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.3 รูปแบบแรงจูงใจที่ผู้อยู่อาศัยต้องการ

เรื่องความช่วยเหลือจากทางภาครัฐที่ผู้อยู่อาศัยต้องการ พบว่า ผู้อยู่อาศัยเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.7) ต้องการความช่วยเหลือจากทางภาครัฐในทุก ๆ ด้าน ทั้งในเรื่องการเงิน การลดภาษี หรือรูปแบบอื่น ๆ ที่สามารถตอบสนองและเหมาะสมกับความต้องการของผู้อยู่อาศัยได้ โดยรูปแบบที่ได้รับการตอบรับจากผู้อยู่อาศัยมากที่สุด คือ การให้เงินเปล่าสนับสนุนผู้อยู่อาศัยเพียงบางส่วน ในการดำเนินการอนุรักษ์อาคาร ซึ่งผู้อยู่อาศัยเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 78.7) เห็นด้วยกับการช่วยเหลือรูปแบบนี้ และผู้อยู่อาศัยครึ่งหนึ่งของทั้งหมด (ร้อยละ 50.5) เห็นด้วยกับรูปแบบการให้เงินเปล่าสนับสนุนผู้อยู่อาศัยที่ทำการอนุรักษ์อาคารด้วยตนเอง

ในขณะที่รูปแบบของการให้เงินในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำจากทางภาครัฐ และการค้าประกันเงินกู้ เพื่อให้ผู้อยู่อาศัย สามารถกู้เงินในอัตราที่ต่ำกว่าท้องตลาด และนำไปดำเนินการบูรณะ และซ่อมแซมอาคารได้ ซึ่งวิธีการนี้ได้มีการประยุกต์ใช้ในประเทศแถบยุโรปมานานหลายปีแล้ว กลับได้รับการตอบรับจากผู้อยู่อาศัยค่อนข้างน้อย (ร้อยละ 26.3) อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบนี้ยังคงไม่เป็นที่แพร่หลายมากนักในประเทศไทย ยังคงจำกัดวงแคบเพียงเฉพาะผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์อาคารเท่านั้น แต่ก็ถือเป็นการเริ่มต้นที่ดีในการสร้างทางเลือกใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในการอนุรักษ์อาคาร ของประเทศไทย เพราะถึงแม้ว่าจะมีผู้อยู่อาศัยให้การตอบรับเป็นส่วนน้อย แต่ก็ถือเป็นผู้อาศัยถึง 1 ใน 4 ของผู้อยู่อาศัยทั้งหมด

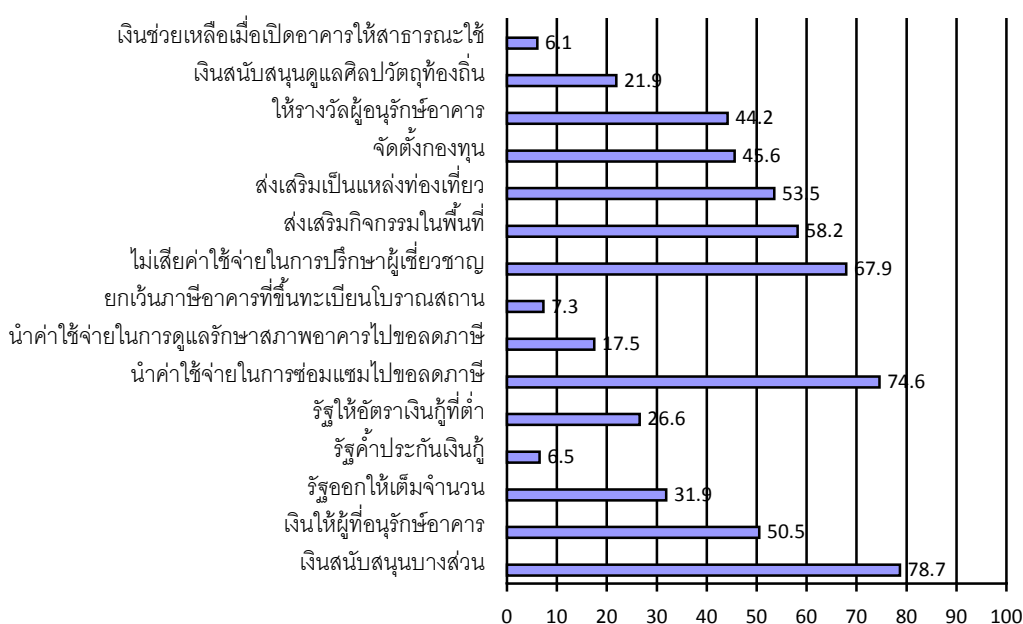
ส่วนรูปแบบของการ ขอลดภาษี ผู้อยู่อาศัย 2 ใน 3 ของผู้อยู่อาศัยทั้งหมด (ร้อยละ 74.6) เห็นด้วยกับการนำเงินค่าใช้จ่ายที่เสียไปในการดำเนินการบูรณะและซ่อมแซมอาคาร ไปขอลดภาษีประจำปีได้ ในขณะที่ผู้อยู่อาศัยอีกส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 17.5) เห็นด้วยกับการนำค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการคงสภาพอาคารให้อยู่ในรูปแบบดั้งเดิม ไปขอลดภาษีประจำปีได้เช่นกัน

แรงจูงใจรูปแบบอื่น ๆ ที่ผู้อยู่อาศัยต้องการนั้นกลับกลายเป็นว่า รูปแบบที่ได้รับการตอบรับจากผู้อยู่อาศัยมากที่สุด คือ การเสียค่าใช้จ่ายในการปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญทางด้านการอนุรักษ์อาคารในอัตราที่ต่ำ หรือไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ เลย (ร้อยละ 67.9) โดยให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการเจรจาค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านการอนุรักษ์อาคาร ส่วนรูปแบบแรงจูงใจที่ได้รับการตอบรับในระดับรองลงมา คือ การจัดกิจกรรมให้เกิดขึ้นภายในย่าน (ร้อยละ 58.2) และการส่งเสริมให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ร้อยละ 53.5) เนื่องจากพื้นที่ที่ทำการสำรวจความคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นย่านการค้า และพาณิชย์กรรมเก่า อีกทั้งแรงจูงใจรูปแบบนี้เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและก่อให้เกิดการจับจ่ายใช้สอยขึ้นในพื้นที่ จึงได้รับการตอบรับจาก กลุ่มผู้อยู่อาศัยครึ่งหนึ่งของผู้อยู่อาศัยที่ทำการออกแบบสอบถามทั้งหมด (ภาพที่ 6.1)

จากผลของการศึกษาที่ได้ ทำให้สามารถสรุปได้ว่าปัญหาหลักที่ทำให้ผู้อยู่อาศัยไม่ต้องการอนุรักษ์อาคาร คือ การขาดแคลนความช่วยเหลือในการอนุรักษ์อาคารจากทางภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และความช่วยเหลือทางด้านการให้เงินสนับสนุนบางส่วนคือความต้องการมากที่สุดของผู้อยู่อาศัย ดังนั้น ในขั้นแรกเริ่ม ควรมีการจัดตั้งกองทุนสำหรับการให้เงินช่วยเหลือในการอนุรักษ์อาคารที่เป็นของภาคเอกชนโดยเฉพาะ เป็นอันดับแรก เพื่อให้อาคารประวัติศาสตร์ในส่วนของภาคเอกชนได้เกิดการบูรณะ ปรับปรุงให้เกิดความสวยงาม ทั้งนี้เพราะว่าอาคารประวัติศาสตร์ที่อยู่ในการครอบครองของภาคเอกชนนั้นมีอยู่เป็นจำนวนมากในระดับหนึ่ง แม้ว่าจะไม่เท่าเทียมกับที่อยู่ในการครอบครองของรัฐ ก็ตาม แต่ถ้ามีการดำเนินการสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์อาคารให้เกิดขึ้นย่อมเป็นผลดีต่อทุก ๆ ฝ่าย เพราะทางด้านเอกชนเองก็ต้องการที่จะอนุรักษ์อาคารเช่นเดียวกัน แต่ขาดแคลนแรงจูงใจที่เหมาะสมในการดำเนินการอนุรักษ์อาคาร ในขณะที่หน่วยงานของรัฐเองก็มีความตระหนักในเรื่องของการอนุรักษ์อาคารอยู่แล้ว แต่ยังคงทำได้เพียงแค่ขึ้นทะเบียนโบราณสถานกับอาคารที่อยู่ในการครอบครองของรัฐเท่านั้น

ภาพที่ 6.1

รูปแบบของความช่วยเหลือจากทางภาครัฐที่ผู้อยู่อาศัยต้องการ

การศึกษาแรงจูงใจในการอนุรักษ์อาคาร ในครั้งนี้เปรียบเสมือนการศึกษา ชั้นเบื้องต้น ดังนั้น จึง ควรนำเข้าไปพิจารณา ต่อในหน่วยงานของภาครัฐอีกระดับหนึ่ง เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณาใช้ในการดำเนินการจริงในอนาคตต่อไป

6.4 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 หัวข้อของข้อจำกัดของงานวิจัยแล้ว การที่จะนำการศึกษาครั้งนี้ไปพิจารณาต่อ ควรพิจารณาอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในรูปแบบอื่น ๆ ที่อยู่ในการครอบครองของเอกชนด้วย เพื่อให้การศึกษาเกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ต่อไปในอนาคต